

Viskafors kraftverk 2 (2)

Maskineriet utgörs av två horisontella tvillingfrancisturbiner i cylindriska plåtskåp tillverkade av KMW (AB Karlstads Mekaniska Werkstad – Verkstaden Kristinehamn) G1-turbinen togs i bruk 1921. Den är tillverkad 1919 och har tillverkningsnummer 1374. Effekten är 2 500 hästkrafter vid 23,5 meters fallhöjd och varvtalet är 375 per minut. Turbinens ursprungliga regulator är ersatt med ett nytt motviktsaggregat. Synkrongeneratoren är tillverkad av Asea av typen G 188 och med tillverkningsnummer 3438618 – ombyggd 1950. Effekten är 2 500 kVA och varvtalet 375 per minut. Mataren är en Asea med tillverkningsnummer 203795. Den är i drift.

G2-turbinen tillverkades 1917 och har tillverkningsnummer 1235. Effekten är 2 500 hästkrafter vid 23,5 meters fallhöjd och varvtalet är 375 per minut. Turbinens ursprungliga regulator är ersatt med ett nytt motviktsaggregat. Synkrongeneratoren är tillverkad av Asea av typen G 188 och med tillverkningsnummer 2967401 – ombyggd 1948. Effekten är 2 500 kVA och varvtalet 375 per minut. Mataren är en Asea med tillverkningsnummer 134438.

Aggregat 2 var vid inventeringstillfället inte i drift på grund av ett haveri i december 2013. Eventuellt skulle detta rivas ut. På den plats i maskinhallen där ett tredje aggregat tidigare funnits, planerades vid inventeringstillfället 2015 för installation av en nytt kaplanaggregat. Kraftverkets kontroll- och överföringsutrustning är moderniserad i sin helhet. Högspänningsfördelning är placerad utomhus. Denna fanns tidigare på kraftverkets övre våningsplan.

Lite kortfattad historia:

Viskafors vattenfall har utnyttjats i århundraden både för såg- och kvarndrift och från 1700-talet även för stångjärnssmide. Rydboholms AB, som grundades 1834, var landets första

mekaniska väveri. År 1851 flyttades dess väveriverksamhet till Svaneholm och 1854 till Viskafors, där ett nytt väveri hade uppförts. Verksamheten i Viskafors expanderade därefter bland annat med spinneri och anläggningen kom att bli Rydboholms AB:s stora fabrik. Samtliga av Rydboholm AB:s industrier utnyttjade Viskan för sin kraftförsörjning. För att bättre kunna styra och öka tillgången på vatten beslutade bolaget 1905 att anlägga ett vattenmagasin – det som nu kallas Storsjön. Vattendomen fastställdes 1907. En tunnel sprängdes genom berget för att leda vattnet till Viskan uppströms fallet i Viskafors. Allt arbete var klart 1909 och Storsjön fylldes med vatten första gången 20 januari 1910. Då hade vattennivån höjts med tio meter. Ett helt landskap med gårdar och jordbruksmark hamnade under Storsjöns yta och flera mindre sjöar försvann. Några av dessa sjöars namn finns dock bevarade på Storsjöns vikar – exempelvis Hängsjö och Yxasjö. Mer om reservmagasinet beskrivs under rubriken anläggning.

Foto Glenn Murberg 20181025

Viskafors kraftverk byggdes 1917-1919 och ersatte en äldre station från 1910-1911. Byggherre var Rydboholms AB och huvudprojektör var Vattenbyggnadsbyrån, Stockholm. Entreprenör var Kreuger & Toll, Stockholm. Utöver de två nya turbinerna återanvändes även en av turbinerna från det gamla kraftverket. Åren 1948-1950 gjordes en modernisering av anläggningen. Den ursprungliga tuben byttes ut av Nohab och generatorerna byggdes om med nya statorer. Det äldsta turbinaggregatet ersattes 1948 av ett dieselaggregat vars motor på 2 000 hästkrafter suttit i en tysk u-båt. Även dieselaggregatet är utrivet och det är på dess plats som det nya kaplanaggregat avses sättas in. Utöver detta har kraftverket under årens

lopp genomgått successiva moderniseringsåtgärder. Reglerings- och kontrollutrustningen är modern. Under 2011-2013 har anläggningarna i Storsjön renoverats och under 2014-2015 pågår en omfattande ombyggnad av intags- och utskovsdammen vid själva kraftverket.